

DOI 10.18372/2786-5495.1.17314

УДК 657.1

Бірюк Олена Григорівна

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
КНЕУ ім. В. Гетьмана м. Київ, Україна

biruk_kneu@ukr.net

Коцупатрий Михайло Миколайович

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
КНЕУ ім. В. Гетьмана м. Київ, Україна

apk_kneu@ukr.net

ЩОДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

***Анотація.** Розглядається питання методики викладання обліку та оподаткування діяльності фермерських господарств з метою підготовки майбутніх висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування агробізнесу зі знанням галузевих особливостей, які мають важливе значення для підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки країни і підвищення рівня його менеджменту.*

***Ключові слова:** методика викладання, облік, оподаткування, фермерські господарства, агробізнес*

***Annotation.** The issue of the methodology of teaching accounting and taxation of farm activities is considered with the aim of training future highly qualified specialists in accounting and taxation of agribusiness with knowledge of industry specifics, which*

are important for increasing the efficiency of the functioning of the agrarian sector of the country's economy and raising the level of its management.

Key words: *teaching methods, accounting, taxation, farms, agribusiness*

Актуальність. Реформування аграрного сектора економіки України супроводжувалося формуванням нових організаційно-правових форм господарювання, які базуються на приватній формі власності. До них відносяться і фермерські господарства, які мають статус юридичної особи і які не мають статусу юридичної особи фізичні особи підприємці. За обсягами діяльності фермерські господарства, як правило, мають статус суб'єкта господарської діяльності – малого підприємства або мікропідприємства. Водночас такі підприємства мають право вести бухгалтерський облік за спрощеним планом рахунків і складати спрощену фінансову звітність. Крім того, фермерські господарства як сільськогосподарські товаровиробники мають право сплачувати єдиний податок, встановлений для четвертої групи платників єдиного податку. Фермерські господарства як сільськогосподарські товаровиробники мають складати і подавати спеціалізовану статистичну звітність, встановлену для сільського господарства.

Вищевикладені фактори впливають на формування у студента знань і вмінь з обліку і оподаткування діяльності фермерських господарств.

Мета дослідження. Для формування у студентів знань і вмінь з навчальної дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» необхідна належна методика викладання навчальної дисципліни, включаючи і самостійну роботу здобувачів.

Виклад основного матеріалу. Аграрний сектор економіки України є провідним у країні, гарантуючи їй продовольчу безпеку і реалізуючи на експорт значну кількість продуктів харчування та сільськогосподарської сировини. В останніх роках частка валютної виручки від реалізації продукції сільського господарства та продуктів її переробки складає понад 43% всієї валютної виручки.

Підготовка висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування агробізнесу зі знанням галузевих особливостей має важливе значення для підвищення ефективності функціонування цього сектору економіки країни і підвищення рівня його менеджменту. На початок 2022 року в Україні налічувалося понад 8 тисяч великих і середніх сільськогосподарських підприємств та понад 43 тисячі фермерських господарств, включаючи і фермерські господарства без статусу юридичної особи (фізичні особи-підприємці).

Навчальним планом підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр передбачена навчальна дисципліна «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» [1]. Вона відноситься до складу фахових вибіркових дисциплін і викладається на третьому курсі поряд із навчальною дисципліною «Фінансовий облік пасивів» (після вивчення навчальних дисциплін – «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» та «Фінансовий облік активів»).

Вивчення цієї навчальної дисципліни має важливе значення для формування майбутніх фахівців з обліку і оподаткування діяльності аграрних підприємств.

На структуру навчальної дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» впливають роль, значення і місце навчальної дисципліни у навчальному плані підготовки фахівців. Програма навчальної дисципліни включає п'ять розділів:

- облік активів, власного капіталу, зобов'язань, витрат і доходів діяльності та фінансових результатів у фермерських господарствах;
- фінансова звітність фермерських господарств;
- статистична звітність фермерських господарств;
- оподаткування діяльності фермерських господарств;
- облік і оподаткування діяльності фермерських господарств (фізичних осіб-підприємців).

Методика викладання навчальної дисципліни – це способи і прийоми діяльності викладача, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, розвиток професійних та інтелектуальних здібностей здобувачів як майбутніх фахівців.

Важливе значення для методики викладання навчальної дисципліни має визначення обсягу знань з цієї дисципліни та її базисні компоненти у формуванні загальних і професійних компетентностей майбутнього фахівця.

Вивчення обліку у фермерських господарствах базується на спрощеному плані рахунків бухгалтерського обліку, рекомендованих Міністерством фінансів України, типових і спеціалізованих формах первинних документах з урахуванням форм фінансової, статистичної і податкової звітності, рекомендованих для фермерських господарств.

При викладанні цієї навчальної дисципліни необхідно враховувати ті знання і вміння, які отримали студенти спеціальності «Облік і оподаткування» при вивченні таких навчальних дисциплін як «Бухгалтерський облік (загальна теорія)», «Фінансовий облік активів», «Фінансовий облік пасивів», «Система оподаткування» тощо.

Основними формами навчальної роботи є лекції і практичні заняття, а також самостійна робота здобувачів з вивчення навчальної дисципліни. Виконання практичних завдань проводиться у спеціально розроблених Робочих зошитах як ручним способом, так і за допомогою комп'ютерів [2;3]. Розроблені навчальні завдання для виконання практичних робіт передбачають 5 варіантів, що дозволяє працювати здобувачам у творчих мікрогрупах по 3-4 особи [4].

На підставі виконаних практичних завдань здобувачі складають фінансову, статистичну звітність фермерських господарств. Це дозволяє здобувачам розглядати системно діяльність фермерських господарств.

В кінці навчального семестру з дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» здобувачі виконують підсумкову контрольну модульну

роботу, результати якої враховуються при проведенні підсумкового оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни.

Протягом навчального семестру рівень засвоєння здобувачами знань з навчальної дисципліни здійснюється за допомогою поточного контролю, основними формами якого є усне опитування, експрес-контрольні роботи та перевірка і захист здобувачами виконаних індивідуальних практичних завдань. Результати поточного контролю знань здобувачів враховуються при проведенні підсумкового оцінювання результатів діяльності здобувачів з навчальної дисципліни.

Важливе значення для засвоєння знань у навчальній дисципліні має самостійна робота здобувачів, на яку відводиться 50 відсотків навчального часу відповідно до навчального плану з підготовки бакалаврів. Основними видами самостійної роботи здобувачів відносяться: підготовка есе–огляду чинного законодавства з актуальних питань, підготовка есе-огляду статей з актуальних питань, підготовка тез виступів на студентських наукових конференціях, підготовка статей з науковими керівниками.

Наведена система навчальної роботи дає можливість здобувачами отримати ґрунтовні знання та вміння з ведення обліку діяльності фермерських господарства та складання фінансової, статистичної та податкової звітності.

Висновки. Роль, значення і місце навчальної дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» у навчальному плані підготовки фахівців з обліку і оподаткування впливає на структуру навчальної дисципліни, програму навчальної дисципліни та її методичне забезпечення. Методика викладання цієї дисципліни має опиратися на традиційний інструментарій (лекції, практичні заняття, практична робота в мікрогрупах), так і сучасні методичні прийоми і способи з використанням комп'ютерних технологій і активізації навчального процесу з одночасною науковою роботою здобувачів. Водночас система оцінювання знань студентів з дисципліни має враховувати всі

аспекти діяльності здобувачів з її вивчення. Це сприятиме формуванню у студентів ґрунтовних знань з організації і ведення обліку та оподаткування діяльності фермерських господарств.

Список використаних джерел:

1. Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні «Облік, аудит та оподаткування агробізнесу» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», спеціалізація «Облік, аудит та оподаткування агробізнесу». Укл.: О.Г. Бірюк, М.М. Коцупатрий, О.Ю. Смольська. Київ: КНЕУ, 2019. URL: <https://kneu.edu.ua/g-files/index.php?file=1go8YfjdXDZrp1MIwQffAhQZxibhuvGOq>
2. Робочий зошит для виконання практичних завдань з дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» (частина 1) для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» спеціалізації «Облік, аудит та оподаткування агробізнесу». Укл.: М.М. Коцупатрий, О.Г. Бірюк. К.: КНЕУ, 2019. 108 с.
3. Робочий зошит для виконання практичних завдань з дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» (частина 2) для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» спеціалізації «Облік, аудит та оподаткування агробізнесу». Укл.: М.М. Коцупатрий, О.Г. Бірюк. К.: КНЕУ, 2019. 112 с.
4. Навчальні завдання для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Облік і оподаткування діяльності фермерських господарств» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» спеціалізації «Облік, аудит та оподаткування агробізнесу». Укл.: М.М. Коцупатрий, О.Г. Бірюк. К.: КНЕУ, 2019. 65 с.